ריבויי ומיעוטי. וריבה הכל ומיעט סם הכי מפרש לה בקדושין [כפ:]: **והכא.** גבי פדיון הבן להכי דריש ליה בריבויי ומיעוטי משום דאין הפרט בין שני כללות: **דתנא דבי רבי ישמעאל.** בחלו טריפות [חולין סז.] דאיכא תנא דדרש את זה תאכלו מכל אשר במים וכנחלים פרט במים חזר וכלל ופליג עליה תנא דבי רבי ישמעאל ואמר במים במים סמוכין זה לזה ואח"כ כתיב בימים ובנחלים הלכך אין זה כלל ופרט אלא הטילהו ביניהם לדרשו בריבויי ומיעוטי: **ורבנן.** דפליגי עליה דרבי ודרשי ליה בכלל ופרט סבירא להו כדאמרי במערבא: **אין הא'ים מנוקה מעון.** שבא עליה אחר שנסתרה: **ידיעת בית רבו.** שלמד בבית רבו שהנוגע בטומאה טומאת [a] והוא ידע שהרגיש בשנגע אבל לא התבונן לשום על לבו שנטמא [b] (בטומאה כשנוגע בה) שמה ידיעה: **ד' כפנים.** שתים לחיוב הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית וז' לפטור כשזה עוקר וזה מניח דכתיב [c] בעשותה העושה את כולה (שבת דף ג.): **דעיקר שבת.** שעיקר מסכת באיסורי שבת: **אבות.** יציאות שהן מן התורה: **תולדות.** הכנסות דלא מיפרשן בהדיא: **תרתי חויין.** ומתני' דהכא ד' תנן: **שתים לחיוב.** הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית: **ושתים לפטור.** אחת שהעני פושט ידו לפנים ונתן בעה"ב לתוכה והעני הוציאה ועבד איהו הנאה ולא עבד עקיר' ובעה"ב עקר ולא הניח ושניהם פטורין ואחת שבעה"ב פושט ידו מליאה לחוץ ונטל העני מתוכה והניח דעבד נמי בעל הבית עקירה והעני הנאה ושניהם פטורין בשתי הוצאות הללו: **חיובי מאי ניהו יציאות.** דהא יציאות קתני ויציאות דחיובא תרתי הוא דהויין חדא דעני וחדא דבעה"ב:

דתנן

דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שני **פעמים** כו'. תימה דר' ישמעאל תני בי"ג מדות התורה נדרשת והא איכא עפי הך מדה דשני כללות הסמוכו' דדרשין בריבה ומיעט: **בשבועות** נסיב לה כר' עקיבא ולא סבר לה. זימנין דלא בעי למימר הכי בפרק כיסוי הדם (חולין דף פה:) גבי רבי חייא דנפל ליה ע)יניכה בכימני' וא"ל רבי לא ומחור ופריך ולימא ליה לא וטרוף דהא רבי רואה דבריו של ר"ש בכיסוי הדם ושנאם בלשון חכמים דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ולא בעי למימר תני לה ולא סבר לה:

ונעלם מעיני אישה מבלי דה"ל ידיעה מעיקרא. י"מ דה"ל ידיעה שנטמאת דהכי משמע קרא ושכב אים אותה שכבת זרע ונעלם וגו' וקשה לפירוש זה דהיכי דמי אי בשעת השקאה נזכר מן הטומאה למה משקה אותה ואם אינו נזכר אמאי משקה אותה הא בענין ידיעה מעיקרא והוא סבור שלא היתה לו ידיעה מעולם ומיהו יש לייישב דמיירי כשאינו נזכר ומ"מ משקה אותה מספק דע"י השקאה יתברר אם היתה לו ידיעה מעיקרא או לאו ולפי המפרשים דונעלם קאי אאפירה מיירי שפיר דבשעת השקאה זכור מן הסתירה אבל מ"מ קשה אמאי חשיב ליה אין מנוקה אם לא בא עליה משנסתרה וי"ל כיון דשכח מוכיח שלא הקפיד ולא חשיב מנוקה מעון דאפילו אינו מוחה אעון בניו ובנותיו אין מים בודקין את אשתו כדאיתא בפ"ב דסוטה (דף מז:) [d]ואמר נמי התם אם אתם מקפידין על עצמכם המים בודקין את נשותיכם: **ידיעת בית רבו שמה ידיעה.** אף על פי שדבר זה לא נעלם ממנו שגם עתה יודע כן ולא אתי למעוטי אלא חיוק שנשבה וכן בסוטה יודע שאם נטמאה אסורה ובגי תורה נמי אף בשעת העלמה נמי יודע שהיא בעולה: **אמר ליה רב פפא לאביי והא תנן כו' מי איכא דלית ליה ידיעת בית רבו.** ה"ה דה"מ למיפרך אהא דדרש מקרא דונעלם לידיעת בית רבו ומי איכא דלית ליה ידיעת בית רבו: **שתים** שהן ד' **כפנים.** הכא פי' בקונטרס בפנים היינו הכנסות ובחוץ היינו הוצאות ואין נראה מדאיצטריך לקמן למימר וקמפרש הכנסה לאתאי ה"ל לאוכוחי משתים שהן ד' כפנים דהוו כולהו הכנסה ונראה כמו שפירש בקונטרס במסכת שבת (דף ג.) שתים הוצאה והכנסה דחיוב של בעל הבית העומד בפנים שהן ארבע הוצאה והכנסה דפטור ובחוץ לעני העומד בחוץ וריב"א פירש שתים דהוצאה דחיוב והוצאה דפטור שהן ד' הכנסה דחיוב ודפטור לבעל הבית העומד בפנים וכן לעני העומד בחוץ דה"ל מפרש לעיל מתני' דהכא שתים הוצאה דעני ולבעל הבית שהן ד' הכנסה דעני ולבעל הבית וכיוצא בזה מתני' אי איכא לפרושי מתני' כמו שפירש בקונטר' אי כריב"א ואין להאריך ואין להקשות לפירוש ריב"א הא דמפרש וחזיל במתני' דשבת כסדר הקונטר' הכנסה והוצאה דעני ולא מפרש הוצאה והוצאה הכנסה והכנסה דניחא ליה למיתקנו הכי כדי לקצר פשט עני ידו לפנים אי שנטל כו' והוצאה והוצאה היה צריך להאריך ועו"ל שתים שהן ד' בפנים היינו חיוב שחייב ומביא קרבן עליהם בפנים בעזרה דהיינו ב' הוצאות וב' הכנסות ושתים שהן ד' בחוץ היינו פטור: **ומאי שנא הכא דתני שתים שהן ד' ותו לא.** וא"ת ולישני דהכא לא מצי תני כי התם משום דדומיא דמרלאות נגעים קתני כולהו לחיובא וי"ל דשפיר הוה דומיא דמרלאות נגעים הואיל ואיכא בהו ד' לחיובא והכי"ר משה פירש משום דומיא דמרלאות נגעים אין לו להניח מלפרש דיני שבת אבל בתר דמסיק דהכא לאו עיקר שבת הוא פריך שפיר והא דומיא דמרלאות נגעים קתני: **אבות** תני תולדות **לא** תני. אע"ג דבמרלאות נגעים תני אבות ותולדות התם משום דאי אפשר למצוא ב' שהן ד' בענין אחר: **והא יציאות** קתני. לפי הפשט משמע דלא פריך אלא אהך דהכא משום דלא תני פטורי אבל אהכיא דשבת דתני חיובי ופטורי ניחא ליה ותימה דהיכי משכחת לה בהוצאות גרידא ב' שהן ד' לבעל הבית וכן לעני ומפרש ר"י דהשתא חשיב אף פטור דפטור ומותר דמשכחת כל הח' בהוצאות:

ריבויי ומיעוטי אין בעלמא כללי ופרטי דריש והכא היינו טעמא כדתנא דבי ר' ישמעאל [f]דתנא דבי ר' ישמעאל [1]במים במים שני פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט ורבנן אמר רבינא כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שתי כללות הסמוכות זה לזה הטל פרט ביניהן ודונם בכלל ופרט השתא דאמרת רבי כללי ופרטי דריש בעל כורחיך קשיא שבועות אלא בשבועות נסיב אליבא דר' עקיבא וליה לא סבירא ליה: **גופא מנין** שאינו חייב אלא על שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים ת"ל [2]ונעלם ונעלם שני פעמים דברי ר"ע רבי אומר אינו צריך הרי הוא אומר ונעלם מכלל שידע והוא ידע הרי כאן שתי ידיעות א"כ מה ת"ל ונעלם [g] לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש: אמר מר ונעלם מכלל שידע מאי משמע אמר רבא מדלא כתיב והיא עלומה ממנו א"ל אביי אלא מעתה גבי סוטה דכתיב [3]ונעלם מעיני אישה מכלל דהוי ידע מעיקרא אי הוה ידע מי בדקו לה מיא והא [3]תניא [4]ונקה האיש מעון והאשה ההיא תשא את עונה [h]בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו ותו גבי תורה דכתיב [5]ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה מכלל דאיכא דהוה ידע [3]ביה והכתיב [6]לא ידע אנוש ערכה אלא אמר אביי קסבר רבי [7]ידיעת בית רבו שמה ידיעה א"ל רב פפא לאביי אלא דקתני אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף מי איכא דלית ליה ידיעת בית רבו א"ל אין משכחת לה בתינוק שנשבה לבין הנכרים: יציאות שבת שתים שהן ארבע [i]תנן התם יציאות שבת שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ מאי שנא הכא דתנא שתים שהן ד' ותו לא ומאי שנא התם דתני שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ התם דעיקר שבת הוא תני אבות ותולדות הכא דלאו עיקר שבת הוא אבות תני ותולדות לא תני אבות מאי נינהו יציאות יציאות תרתי הויין וכ"ת מהן לחיוב ומהן לפטור והא דומיא דמראות נגעים קתני מה התם כולהו לחיובא אף הכא כולהו לחיובא אלא אמר רב פפא התם דעיקר שבת תני חיובי ופטורי הכא חיובי תני ופטורי לא תני חיובי מאי נינהו יציאות [j]יציאות תרתי הוא דהויין שתים דהוצאה ושתים דהכנסה והא יציאות קתני אמר רב אשי תנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה ממאי

דתנן

הכנסה ונראה כמו שפירש בקונטרס במסכת שבת (דף ג.) שתים הוצאה והכנסה דחיוב של בעל הבית העומד בפנים שהן ארבע הוצאה והכנסה דפטור ובחוץ לעני העומד בחוץ וריב"א פירש שתים דהוצאה דחיוב והוצאה דפטור שהן ד' הכנסה דחיוב ודפטור לבעל הבית העומד בפנים וכן לעני העומד בחוץ דה"ל מפרש לעיל מתני' דהכא שתים הוצאה דעני ולבעל הבית שהן ד' הכנסה דעני ולבעל הבית וכיוצא בזה מתני' כמו שפירש בקונטר' או כריב"א ואין להאריך ואין להקשות לפירוש ריב"א הא דמפרש וחזיל במתני' דשבת כסדר הקונטר' הכנסה והוצאה דעני ולא מפרש הוצאה והוצאה הכנסה והכנסה דניחא ליה למיתקנו הכי כדי לקצר פשט עני ידו לפנים או שנטל כו' והוצאה והוצאה היה צריך להאריך ועו"ל שתים שהן ד' בפנים היינו חיוב שחייב ומביא קרבן עליהם בפנים בעזרה דהיינו ב' הוצאות וב' הכנסות ושתים שהן ד' בחוץ היינו פטור: **ומאי שנא הכא דתני שתים שהן ד' ותו לא.** וא"ת ולישני דהכא לא מצי תני כי התם משום דדומיא דמרלאות נגעים קתני כולהו לחיובא וי"ל דשפיר הוה דומיא דמרלאות נגעים הואיל ואיכא בהו ד' לחיובא והכי"ר משה פירש משום דומיא דמרלאות נגעים אין לו להניח מלפרש דיני שבת אבל בתר דמסיק דהכא לאו עיקר שבת הוא פריך שפיר והא דומיא דמרלאות נגעים קתני: **אבות** תני תולדות **לא** תני. אע"ג דבמרלאות נגעים תני אבות ותולדות התם משום דאי אפשר למצוא ב' שהן ד' בענין אחר: **והא יציאות** קתני. לפי הפשט משמע דלא פריך אלא אהך דהכא משום דלא תני פטורי אבל אהכיא דשבת דתני חיובי ופטורי ניחא ליה ותימה דהיכי משכחת לה בהוצאות גרידא ב' שהן ד' לבעל הבית וכן לעני ומפרש ר"י דהשתא חשיב אף פטור דפטור ומותר דמשכחת כל הח' בהוצאות:

מי

(מז:). **יציאות שבת.** הוצאות שמרשות לרשות האמורות בשבת, וגמ' מפרש הכנסות נמי קא קרי יציאות הואיל ומוציא מרשות לרשות (שבת ב.). **שתים שהן ארבע בפנים.** לאותן העומדים בפנים. שתים מן התורה הוצאה והכנסה דבעל הבית, ובפרק זאוקם נרשיה נקמא לן מיילו משה ויעבירו קול במחנה וגו', לא תפיקו מרה"י לרה"ר להבית נדנה למחנה ליה, ויום השבת היה כדליף המס, ועל שתים אלו חייב חטאת על שגגתו ועל זדונו כרת ועל התראתו סקילה, וכן בכל מלאכת שבת (שם). **שהן ארבע.** מדבריהם הוסיפו שתים לאסור לבחוץ ואם עשה פטור (שם). **ושתים שהן ארבע בחוץ.** שתים מן התורה, הוצאה והכנסה דעני העומד בחוץ, ושתים מדבריהם בשהוצאה נעשית על ידי שנים זה עוקר וזה מניח לבחוץ אסור ואם עשה פטור, כדליף

נגמרא שתים שעשאוה פטורים (שם). **תני אבות ותולדות.** יציאות והכנסות, שהיציאות אבות הן, דמייעבירו קול במחנה לא משמע אלא הוצאות, אלא מסכיח אמרינן מכדי מרשות לרשות קפיד קרא מה לי אחוקי מה לי אפוקי (שם ב.). **יציאות תרתי הויין.** דעני ודבעל הבית, ומאי שהן ארבע דקתני התם (שם). מהן לחיובי ומהן לפטור. יציאות דעני ודבעל הבית לחיוב ויציאות שתים שם פטור. שתי עקירות של הוצאה, כגון פשט בעל הבית ידו מלאה לחוץ ונטל עני מתוכה, הרי פטור לא בעל הבית הקפיד עליה תנא דתמני' וכגון פשט העני ידו ריקנית לפנים ונתן בעל הבית לתוכה הרי פטור שני של הוצאה (ס"א של עני) שהוא אסור לבחוץ, דנזרינן שמא יבאה הנאה בו עקירתו, והיינו שהן ארבע דקתני התם (שם). **מה התם כולהו לחיובא.** שבאיזו מהן שנטמא בה ונכנס לתוך המקדש חייב, ולהכי פרך ממרלאות נגעים, דאילו שבועות וידיעות פלוגתא היא, דאיכא מ"ד בשבועות (לקמן כה.) אינו חייב אלא על העתיד לבא, וביידיעות נמי איכא למ"ד (לקמן ד:) אינו חייב אלא על העלם טומאה (שם). **חיובי מאי נינהו יציאות.** כלומר יציאות קתני דמשמע הוצאה, לכך מתמה הי מחיובי קתני ע"כ יציאות לחיוביהו ותרתי הוא דהויין, ומשני הכנסות נמי קתני בהדייהו (שם).

מסורת אור השלם

1. את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו: ויקרא יא ט
2. או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא ונעלם ממנו והוא טמא ואשם: או כי יגע בטמאת אדם לכל טמאתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם: ויקרא ה ב, ג
3. ושכב איש אתה שכבת זרע ונעלם מעיני אישה ונסתרה והיא נטמאה ועד אין בה והוא לא נתפשה: במדבר ה יג
4. ונקה האיש מעון והאשה ההוא תשא את עונה: במדבר ה לא
5. ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה: איוב כח כא
6. לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים: איוב כח יג

הגהות הב"ח

(f) גמ' ונעלם ונעלם למייב על העלם טומאה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ידיעת וכו' והוא ידע שהרגיש. עיין לקמן דף יד: תוס' ד"ה לו:

רבינו חננאל

ופרקינן רבי בעלמא בכללי ופרטי דריש ולענין בכור איידי דכתב ופדויו מבן חדש תפדה סמוכים זה לזה ואח"כ כתב בערכך כסף חמשת שקלים סבר אין זה כלל ופרט אלא ריבוי ומיעוט. וכדתנא דבי ר' ישמעאל בענין הדגים דכתיב וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם. תנא דבי ר' ישמעאל במים במים שתי פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבוי ומיעוט רבי סבר לה כתנא דבי ר' ישמעאל ודריש לה בריבויי ומיעוטי. ורבנן סברי כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות סמוכין זה לזה הטל פרט ביניהן ודונם בכלל ופרט. וכבר פירשנוה בסוף פרק ראלו טרפות. ואסיקנא אלא ר' בשבועות נסיב לה למתני' כר' עקיבא ולא סבר לה כוותיה דחייב לשעבר. גופא מנין שאינו חייב אלא בשיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי ר' עקיבא. רבי אומר אינו צריך שני ונעלם. אלא ונעלם מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב והוא ידע. הרי ידיעה אחרת. הנה ידיעה בתחלה והעלם בינתים וידיעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש. והא דתנן אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בבית רבו כלל. יציאות השבת שתים שהן ד'. ואקשינן אמאי לא תני שתים שהן ד' בפנים וכו' כדקתני במסכת שבת. ופרקינן התם תני אבות ותולדות הכא אבות תני תולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. וכבר פירשנוה במקומה:

עין משפט נר מצוה

כ) א מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה ח סמג עשין מה:

מוסף רש"י

ריבויי ומיעוטי. אין הפרט פירוש של כלל שאתמר אין בכלל אלא מה שבפרט, אלא למעוטי הוא בא, לפי שבכלל היה מרבה את הכל ובא המיעוט אחרייו לומר זה וכיוצא בו בלומי לך. הילכך אפילו לא חזר וכלל הייתי מבין בענין הפרט וכי חזר וריבה ריבה הכל ולא מיעט לך אלא דבר אחד ומפרו הכתוב לחכמים אחה דבר הראוי למעוט מן הכלל. פי' מיעוט, ממעט קצת ממשמעו (קדושין כא:). **במים במים שני פעמים.** תאכלו כל אשר במים, כל אשר לו סנפיר וקשקשת בימים, הואיל וכללים סמוכים הם והפרט אינו ביניהן, אלא אחריהם כתיב בימים ובנחלים, דמשמע דימים ונחלים הוא דבענין סנפיר וקשקשת אבל שיחין ומעברות לא, אין זה נדרש בכלל ופרט, דלא ליתרבי אלא בענין הפרט, אלא בריבה ומיעט וריבה ואמרבי כל מילי אלא למיעוט מהני למעוטי פורתא חדא מילתא ותו לא (ב"ק סד:) כלומר כל מקום שאתמר ב' כללות זו אצל זו ופרט אחריהן, בגון הכא אם זה תאכלו מכל אשר במים אשר לו סנפיר וקשקשת במים, דהיינו שני כללות דמשמע דבכל מים בענין סנפיר וקשקשת, ופרט כתיב אחריהם בימים ובנחלים, דמשמע בימים ובנחלים שנובעים הם בענין סנפיר וקשקשת אבל הנלים במים מכונסין מיתאכלי אלא סנפיר וקשקשת, אין זה כלל ופרט, לא דיינין ליה בכלל ופרט, אלא מטילין הפרט ביניהן ודנין אותו בריבוי ומיעוטי (בכורות נא.) הואיל ושני הכללות סמוכין, כשמניל פרט שאחריהם ביניהם מה בתורה היא שלא תדונם בכלל ופרט אלא בריבוי ומיעוט, דלהכי פלגינהו רחמנא לפרטא מכללא דלא תדרשה בכלל ופרט, ואיכא בין ריבה ומיעט לכלל ופרט, דכי דרשינן כלל ופרט הוי פרט פירוש של כללא ואין בכלל אלא מה שבפרט, ואפילו דבר הדומה לו אין לך להביא, וכשכלל לך כלל שני אחר הפרט, אתיי לאתויי מידי דדמי ליה לפרט, אבל כי דרשינן ריבה ומיעט, לא פירש המיעוט את הריבוי אלא מיעט שלא תשמע ממנו הכל אלא זה והדומים לו, ובגלאו רבוי שני הוי מרבינן כל דדמי ליה למעוטי, ואתיי רבוי שני לאתויי כל מילי, ואתיי מיעוטא למעוטי מידי דלא דמי ליה כלל, והכי מפרשינן בפרק גמר הדין (סנהדרין מה:) גבי כל הנסקלין נתלין, דריבוי ומיעוט לחודיה מייתי כל דדמי ליה בכל מילי (חולין סז:). **בזמן שהאיש מנוקה מעון.** שלא בא עליה לאחר שנסתרה, שהתורה אמרה עליו דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה (יבמות יח. וב"מ קדושין כב:) שלא בא עליה משנסתרה עליו, ואפשר הייתי תשא את עונה, שיבדקוה המים (סוטה כח:). **אין האיש מנוקה מעון.** מעון ניתוף בעשה אסורה לו, בין מזו שנסתרה בין בחברת (שם

מי לא עסקינן דמעייל בו'. ואם תאמר ומאי שנא דתני תולדה דהוצאה משאר תולדות של אבות ועוד תימה דקתני סיפא הרי אלו מ' אבות מלאכות חסר אחת משמע דלא תני שום תולדה וי"ל דודאי המוציא מרשות לרשות עיקרא לא תנא אלא משום הוצאה אגב דסייל הכנסה דרך קלרה וכ"ת פי' משום דהוצאה והכנסה גרועות הן והוי חידוש תנא לה להכנסה לחודה בהדה:

וקמפרש הכנסות **לאלתר.** ריב"ל לא גרים לאלתר דבלא לאלתר מוכח שפיר דלא מצינן לאשכוחי ב' שהן ד' בפנים וכן בחוץ בלא הכנסות ומיהו לפי מאי דפריש"ת לעיל גרס ליה שפיר: **רבא** אמר רשויות קתני. פי' בקונ' בפ"ק דשבת (דף ג:) יציאות השבת שתים כלומר שתי רשויות רשות הרבים ורה"י ועל ידיהם יש לך ד' איסורים בפנים וד' בחוץ ולפירושו לא ס"ל לימתני וב' שהן ארבע בחוץ אלא ושהן ד' בחוץ לכך מפרש ר"י דה"ק ברשויות שבת יש ב' חיובים שהן ד' בפנים וב' חיובים שהן ד' בחוץ[ס]: **רבא** אמר. יש שמחקים רב אשי בתירוצא דלעיל דתנא הכנסה הולאה קרי לה דהש"ס לא היה קובע דברי רבא אחר רב אשי דניחוש שמא רבא עולד רב אשי[ע]) ואין למחקו בשביל כך דמילתא דרבא לא קאי לתרוצי קושיות ורבא לא בא אלא לייאש דמתני' דקתני יציאות ולא קתני הוצאות דיציאות משמע מוצאות ומבואות דהיינו רשויות והש"ס קבעה כאן משום דבהכי מיתרצא פירכא דוהא יציאות קתני תדע דאי בא לתרץ מי דוחקו לומר כן הא ע"כ תנא הכנסה הולאה קרי ליה מהתיא דהמוציא מרשות לרשות: **שנים** שהן ד' בהרת בו'. סדר לבנויתן שלג למר לבן סיד והיכל וקרוס ביצה והיה נראה לומר דכל למעלה משלג בכלל שלג ומלמר ועד שלג בכלל למר ומסיד ועד למר בכלל סיד ומקרוס ועד סיד בכלל קרוס והוה אתי שפיר הא דתנן במסכת נגעים (פ"ח משנה ד) ע"ב מראות דהרבה מראות נגעים יש אבל אין לחלקם לענין טירוף אלא לארבעה אבל קשה דהיכי פריך לקמן ואמרינן מקרוס ביצה ולמעלה טומא ומצטרף איך היינו מחלקים אותן לד' מראות הללו והיאך הייתי יודע סדר טירופן אם לא מנאם לכך נראה דאין דרך הנגע לבא אלא בד' מראות הללו ואין מראות אחרות בינתיים וכן פירש בקונט' בסמוך וע"ב דחשיב במסכת נגעים חשיב פתיכי או נגעי בתים ובגדים כדפי' בתתי' ומיהו אפשר שבכל אחד יש כמה מראות שיש שלגים לבנים זה מזה וכולן מראה שלג וכן למר לבן נקי בן יומו דמפרש לקמן לבן מלמר אחר והכל מראה למר וכן סיד וקרוס אבל לעולם לא יצא הנגע כ"א בד' מראות הללו: **שאת** כצמר לבן. הש"ס מקלר ומדלג דר"מ דאמר בריש מסכת נגעים שאת בקרוס ביצה שניה לה כלמר לבן ונראה דלמר לבן דר"מ לא איירי בנקי בן יומו כמו חכמים אלא למר שאינו נקי ושאור מסיד דאין סברא דלשאת שהיא שאורה מכולן שתהיה תולדתה לבנה מתולדה דבהרת שהיא לבנה מכולן: **אם** כן טיהרת סיד מלצרף. תימה מקשה נמי ליה טיהרת בהרת מלצרף דאי בהדי סיד איכא למר דעדיף מסיד ואי בהדי למר לאו מינה הוא ובקונטרס פירש דבהרת ושאת שמצטרפים כדדרשינן בת"כ והיה מלמד שמצטרפים זה עם זה וקשה דא"כ תולדות נמי יצטרפו וע"ק דבירושלמי ברים מביאתין אומר רבי יוסי ב"ר בון והיו אין כתוב כאן אלא והיה מלמד שאין מצטרפות זה עם זה תני חזקיה לנגעי צרעת אין כתוב כאן אלא לנגע מלמד שאין מצטרפות ומיהו ההיא גופה תימה דמייתי לה אהך דמסיק התם דמצטרפים וע"ע שם: **טיהרת** סיד ההיכל מלצרף. וא"ת אמאי לא מקשה בפשיטות דמתני' דלא כר' עקיבא דבמתני' קתני שניה כסיד ההיכל משמע דמצטרפין סיד עם השלג אבל לא עם הלמר ולר"ע אדרבה מצטרפת עם הלמר ולא עם השלג שגבוה ממנו ב' מעלות וי"ל דה"פ אם נאמר מתני' ר"ע היא והא דקתני שניה לה כסיד ההיכל לא להצטרף עמהם אלא לומר שתולדה היא ולא תצטרף עם הלמר אע"פ שאין גבוה ממנו כ"א מעלה אחת ור' עקיבא דקתני זו למעלה מזו לא שיצטרף הסיד עם הלמר דהא לאו תולדה היא אלא לומר שלא יצטרף הסיד עם השלג אע"ג דתולדה היא הואיל וגבוה ממנו ב' מעלות א"כ טיהרת סיד ההיכל: **אי** הכי קרום של ביצה נמי. פירוש אא"ב דמתניתין דלא כר' עקיבא שפיר והכ"ר משה מאייבר"א פירש אא"ב דר' עקיבא דקאמר זו למעלה מזו מודה נמי דאב ותולדה דידיה מצטרפין והא דקאמר זו למעלה מזו אתא לאוסופי דאפילו סיד ולמר או סיד וקרוס מצטרפין אף על גב דלאו בר מייה הוא ומתניתין נמי דקתני ושניה לה כו' סבירא לה נמי זו למעלה מזו אלא דאתא לאשמועינן דאפי' שלג וסיד או למר וקרוס שגבוהות זו מזו שתי מעלות מצטרפין הואיל ובר מייה הוא אתי שפיר דכולהו מצטרפין אהדדי בר משלג וקרוס שאין מצטרפין זה עם זה יחד אלא לדידך דפרכת א"כ טיהרת סיד ההיכל אם כן סבירא לך דלרבי עקיבא לעולם לא מצטרפין אלא עם סמוכה מעלה אחת ולמתני' אין מצטרפין אלא אם כן בר מינה ואי אתיא מתניתין כרבי עקיבא לא מצטרפין אלא אב ותולדה דידה שהיא גבוה מעלה אחת א"כ קרוס נמי תקשי לך:

אף

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"ז מהל' שבת הלכה ח סמג לאוין קה:

כב ב מיי' פ"ח מהל' טומאת צרעת הל' ג:

רבינו חננאל

תנן התם בתחלת מסכת נגעים מראות נגעים שנים שהן ד'. בהרת עזה כשלג. שניה לה כסיד ההיכל. שאת כצמר לבן. קרום ביצה ואמרינן הא מתניתא דלא כר' עקיבא דאמר מראות נגעים זו למעלה מזו. דאם כן טיהרת סיד ההיכל מלצרף דבהדי מאן נצרפיה כלומר שיעור הבהרת. כדתנן (רפ"ו דנגעים) כגריס הקילקי מרובע מקום הגריס תשע עדשות. מקום עדשה ד' שערות הכי גימא כקרום ביצה נמי בהדי מאן נצרפיה בהדי שאת הרי סיד עדיף מיניה. בהדי סיד תרוייהו תולדות ניהו.

מסורת הש"ס

א) דתנן המוציא מרשות לרשות חייב מי לא עסקינן דקא מעייל עיולי וקא קרי ליה הוצאה ודלמא קא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים אם כן ניתני המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים מאי מרשות לרשות דאפילו מרשות הרבים לרשות היחיד וקא קרי לה הוצאה וטעמא מאי תנא כל עקירת חפץ ממקומו הוצאה קרי לה אמר רבינא מתניתין נמי דיקא דקתני יציאות שבת שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ וקא מפרש הכנסה שמע מינה רבא אמר רשויות קתני רשויות שבת שתים: מראות נגעים שנים שהן ארבעה: ב) תנן התם מראות נגעים שנים שהן ארבעה ג) בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל ד) שאת כצמר לבן שניה לה כקרום ביצה (ה) א"ר חנינא מאן תנא מראות נגעים דלא כר' עקיבא דאי ר"ע כיון דאמר זו למעלה מזו וזו למעלה מזו א"כ טיהרת סיד היכל מלצרף בהדי מאן ליצרפי' ליצרפיה בהדי בהרת איכא שאת דעדיפא מיניה ליצרפיה בהדי שאת לאו תולדה דידיה הוא אי הכי קרום ביצה נמי בהדי מאן ליצרפי' ליצרפיה בהדי שאת איכא סיד דעדיף מיניה ליצרפיה בהדי סיד לאו בר מיניה הוא האי

ב) בענין אבות מלאכות המוציא מרשות לרשות: **מי לא עסקינן דקא מעייל עיולי.** דעל כרחך קיימת לן נמי בהא דחייב וקרי ליה המוציא: **הולאה קרי לה.** (ג) שמוציאה ממקומו: **מפקי'.** במסכת שבת [ב:] דייק דהכנסה קרי ליה דקתמר יציאות השבת שתים וכו' ופירש הכנסה לאלתר דקתני התם [ב.] כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית דהיינו הכנסה: **תנן התם.** בתחלת מסכת נגעים: (ד) **שנים שהן ארבעה.** מראה לשון זכר הוא להכי תנן להו בלשון זכר דכתיב (יחזקאל ח) מראה הטוהר סביב הוא מראה דמות כבוד ה' וגו': **שנים.** כתובין שאת ובהרת (ה) דספחת אינו אם נגע כדלקמן (ו) אלא לשון טפל לאחריה: **שהן ארבעה.** יש לך ברבות להם ב' תולדות מרבויא דספחת כדלקמן (ז): **בהרת עזה כשלגו וכו'.** עזה לבנה ביותר ולקמן [ו:] מפרש מנא ליה: **שניה לה כסיד ההיכל.** דלא"ג דלמר לבן עזה לבנויתו מסיד על כרחך שאת שהוא אב קרוב אל לבנויתו של בהרת הוא אלא שגבוה ממנו מעט מתוך שאינו לבן כמוהו וכל דבר שחור נראה גבוה מן הלבן ולפיכך נקרא שאת. והשניות שנתרבו להם סיד וקרוס ביצה והסיד לבן מן הקרוס ולמעה מן הקרוס אינו נגע אלא בוהק וטהור הוא ושני מראות של תולדות הלבנה אב הלבן (ח) הגבוה לאב הגבוה הלכך סיד לבהרת וקרוס לשאת וריבה הכתוב את התולדות להצטרף עם אבותיהן (ט) לבגרים שהוא שיעור נגע: **מאן תנא מראות נגעים** גרסינן. ולא גרסינן שנים שהן ארבעה דכולי עלמא הכי אית להו. אלא הכי קאמר מי שנה משנה זו בלשון אבות ותולדות דלא כר' עקיבא דאי כר' עקיבא כיון דאמר לקמן [ו.] מראות נגעים זו למעלה מזו (י) נשנו כסדר מעלתן השלג והלמר והסיד והקרוס ואמרינן לקמן [שם] שכסדר משנתן הן מצטרפין זה לזה ואין אחד מצטרף לגבוה הימנו שתי מעלות אלא מעלה אחת: **אם כן.** דהוא שנתן בלשון אבות ותולדות: **טיהרת.** מראה הסיד מלהצטרף דמתניתין לסיד שניה לבהרת ולא תניא נמי שניה לשאת והרי אף משאת היא פחותה ב"מ סבירא ליה לתנא דלא בא מינה דשאת היא ולא מיצטרפא בהדה ומהשאת בהדי מאן נצרפה אי בהדי בהרת אניה הא איכא שאת שהיא למר דעדיפא מינה בלובן ונמצאת בהרת למעלה מן הסיד שתי מעלות ור' עקיבא זו למעלה מזו בעי: **נצרפיה בהדי שאת.** שהוא מעלה אחת: **לאו תולדה דידיה** (ג). דהא שקלת לה מייה ושויתיה מין בהרת ולר' עקיבא הכי איבעי לי' למיתנא בהרת עזה כשלג ושאת כלמר לבן ושניה לה סיד ההיכל וקרוס ביצה דנימני למימר כולהו מינא דהדדי ניהו ובהרת ושאת מצטרפין ושאת וסיד נמצא לו טירוף לסיד והכי אמרינן בת"כ בבהרת ושאת דמצטרפי והיה מלמד דמצטרפין זה עם זה (ח) אבל השאת דמחלקת תולדה לזו ותולדה לזו סבירא לן שאין מצטרף כל אחד אלא עם אביו: **אי הכי.** דאית ליה לר"ע דלא מצטרפי לגבוה ממנו שתי מעלות: **קרום של ביצה נמי.** אמאי לא קשיא לך (ט) בהדי מאן נצרפיה אי בהדי שאת אביו איכא סיד דעדיף מייה הרי השאת גבוה שתי מעלות: **נצרפיה בהדי סיד.** לאו בר מייה הוא (י) שאינה תולדה לאב אחד. ומשנינן האי

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא מאן תנא מראות נגעים: (ב) רש"י ד"ה הולאה וכו' שמוציאו: (ג) ד"ה לאו תולדה דידיה הוא דהא וכו' בת"כ דבהרת ושאת דמצטרפי דכתיב והיה: (ד) ד"ה נלרפי' וכו' שאין שניהם תולדה לאב:

גליון הש"ם

גמ' תנן התם מראות נגעים. עי' בקונטרס זו בתשובת דנרי ריטות סי' כ"ה:

מוסף רש"י

המוציא מרשות לרשות. קתניא מנין אבות מלאכות בפרק כלל גדול (שבת ב:). מי לא עסקינן דקא מעייל בו'. דהא על כרחך אהכנסה נמי מייב כדקתני מתני' העני מייב וקתני המוציא (שם). מתניתין נמי דיקא. דהכנסה נמי קרי הולאה, דקתני יציאות. ועל כרחך לא מצית מפרש לה דיציאות לאוליהו קאמר, ומאי שהן לארבע מיובי ופטורי, דהא מפרש הכנסה בריש, דקתני כיצד פשט העני את ידו לפנים דהייני הכנסה וקתני לה בפירוש דיציאות, אלמא הכנסה נמי קרי לה הולאה (שם). רבא אמר. דקשיא לך לישנא דיציאה בין הכא בין התם רשויות קתני. רשויות שתים, רשות היחיד ורשות הרבים, שהן ארבע בפנים כו' כלומר ועל ידיהן יש לך ארבע איסורין בפנים וכנגדן בחוץ, ומהן לחייב ומהן לפטור, והיא דשביעות טולהו לחיובא כדאיתימא (שם).

ו) שבת עג., ז) גי' יענ"ץ דקא וכ"ה בס"ל, ח) נגעים פ"ב מ"ג שבת כ:, ט) שבת נד., י) בדפי"ר הגירסא במתני', יא) [שייך לעיל במשנה], יב) [ריקלא יגן], יג) [לף ו:], יד) [שם], טו) ל"ל והגבוה, טז) [לקמן ו.], יז) ל"ל ונשנו, יח) [תו"כ חזריע פרשה ח], יט) ל"ל ליה. רש"ל, כ) [עי' בתוס' דשבת ב: ד"ה דשויות קתני], כא) [כדאיתא בקדושין עב:].

האי מאי בשלמא בלא סיד היכל קרום ביצה לא קשיא דאע"ג דקרום ביצה מתתאי דשאת רחמנא אמר [1]ולשאת ולספחת ספחת טפילה לשאת אע"ג דמנחתא מיניה טובא אלא סיד היכל קשיא אלא מחוורתא מתניתין דלא כרבי עקיבא והיכא שמעינן לרבי עקיבא זו למעלה מזו אילימא מהא דתניא [6]אמר רבי יוסי שאל יהושע בנו של רבי עקיבא מרבי עקיבא מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה אמר לו ואם לאו מה יאמרו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא אמר לו [8]לומר שמצטרפים זה עם זה אמר לו ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה אמר לו [9]לומר לך שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים ואילו מסיד היכל ולמעלה לא קאמר מדלא אמר ליה ש"מ דשמיע ליה לר' עקיבא דאמר כולהו לבהדי שאת מצטרפין ודלמא שאת ותולדתה בהרת ותולדתה אלא מדרבי חנינא דאמר ר' חנינא משל דרבי עקיבא למה הדבר דומה [10]לארבעה כוסות של חלב אחד נפלו לתוכו שתי טיפין של דם ואחד נפלו לתוכו ארבע טיפין של דם ואחד נפלו לתוכו שמונה ואחד נפלו לתוכו שתים עשרה טיפין ואמרי לה [11]שש עשרה טיפין שכולן מראות לובן הן אלא שזה למעלה מזה וזה למעלה מזה אימור דשמעת ליה לרבי עקיבא בפתוך בחלוק מי שמעת ליה וכי תימא כי היכי דשמעת ליה בפתוך הכי שמעת ליה בחלוק ובפתוך גופיה מי שמעת ליה [6] והתניא רבי עקיבא אומר אדמדם שבזה ושבזה ביין המזוג במים אלא של בהרת עזה כשלג ושל סיד דיהה הימנה ואם

אף על גב דמנחתא מינה טובא. פירש בקונטרס דלר' עקיבא סיד וקרום הוו תרוייהו תולדה דשאת וספחת אשאת קאי ולא אבהרת והא דקבעי בסמוך טפילה לבהרת מנא ליה לרבנן קבעי דלרבי עקיבא אין לבהרת אוס טפילה וכן פירש לקמן וקשיא דהא בקונטרס פירש בעצמו דאית ליה לר' עקיבא ב' שהן ארבע וכן נמי מוכח בסמוך דקאמר מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה כו' ושנים שהן ארבעה משמע שמכל אב יולאה תולדה אחת כמו שתים שהן ארבע דשבת וידיעות ושבועות ועוד כיון דלספחת לא קאי אשאת מנ"ל לרבות שתי תולדות לא נרבה לה כ"א סיד אבל קרום נימא דטהור ועוד דאמר לקמן משל דרבנן למה הדבר דומה לתרי מלכי ותרי איפרכי מלכו של זה למעלה ממלכו של זה ופריך הא זו למעלה מזו וזו למעלה מזו כו' והיינו כרבי עקיבא משמע דלרבי עקיבא נמי יש לכל אב תולדה לכך נראה לפרש דלר' עקיבא נמי סיד תולדה דבהרת ואפ"ה אין מצטרפת עמה הואיל שגבוהה ממנה שתי מעלות אבל עם השאת מצטרפת שאין גבוהה הימנה אלא מעלה אחת והא דקאמר הא לאו בת מינה הוא הייגו אם מתניתין כר' עקיבא אתיא וקרום שהיא תולדה דשאת מצטרפת עמה ואע"ג דמרחקא טובא מדכתיב טפי ספחת אשאת מבהרת מדלא כתיב ולשאת ולבהרת ולספחותיהם והשאת הא דקבעי לקמן טפילה לבהרת מנא ליה בעי נמי לר"ע: **מפני** מה אמרו. פירוש למה הזכירו כלל שמותיהן: **ויאמרו** מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין. פירוש ויפרשו דמצטרפין זה לזה הסמוכים במעלה אחת דאם לא יפרשו הוה אמינא דכולהו מצטרפי בהדי הדדי ואע"פ שלא הייתי יודע כל דין לירופן כגון קרום בהדי גמר בזה לא היה מוקש דהשאת נמי דתני ב' שהן ד' לא שמעינן כל סדר לירופן:

כל בהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן כו'. כשאין ישראל (ד) חכם עמו דאם ישראל בקי עמו אפי' כהן שוטה אומר לו ישראל אמור טמא והוא אומר וישראל בקי היינו דמסברו ליה וסביר כדאמר בריש ערכין (דף ג. ושם) ואם תאמר ומה לנו לזה הישראל הואיל ויש שם ישראל אחר המסבירו ויש לומר כגון שהמסביר עיניו כהות ואינו יכול לראות(ו): **ואחד** נפל לתוכו י"ב. כאן לא כפל טיפות משום דכבר נפלו הרבה ובדבר מועט שמוסיפין עליו ניכר: ואם

כל בהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן דקאמרי רבנן כל חד לעליון שלו אמרי והא מסברא ידעינן דעליונו של סיד שלג של(ה) קרום למר דכיון דאין חלוק מראות בלובן מקרום ולמעלה אלא ד' אלו ובקרא תרי כתיבי והכתוב מעיד שבהרת לבנה כדלקמן [ע"ב] והשאת קרובה לה כמשמעה גבוהה ממילא כי יהבת תולדה לזה ותולדה לזה מראה סיד תתן לבהרת ומראה הקרום תתן לשאת שאם באתה ליתן מראה סיד לגמר מפני שהוא קרוב לה למי תתן מראה הקרום הכי הוה ליה למימר ולא הוה ליה למימר יאמרו מקרום ולמעלה טמא ומצטרפין דאי הוה תני הכי לא הוה סלקא דעתך לחלק תולדה לזה ותולדה לזה ומדאותביה הכי ש"מ שמיע ליה שאין תולדה לבהרת אלא עליון אחד לשתי תולדות והלכך על כרחך הוא שאת דרבי ליה רחמנא טפילה וסדר משנתן דקא"ל שנשנית כסדר לירופן הכי קא"ל זו למעלה מזו נשנו שלג והגמר והסיד וקרום ומצטרפין שלג עם הגמר והגמר עם הסיד והקרום דהא ליכא למימר דשמיע ליה מיניה שתיהן תולדה לשתיהן דהא מהיכא תיתי שיהא הקרום מצטרף לשלג לא כסדר מעלות ולא מן המקרא אלא ודאי בהדי שאת הוא דשמיע ליה מיניה דמצטרפין דרחמנא יהבינהו ליה טפילה לשאת ולא לבהרת ולכך השיבו יאמרו מקרום ולמעלה טמא ומצטרפין והכל יודעין דלירוף מראה דאמרי' לדומה(ו) הוא לו דקאמרינן וכל מה שאדם יכול להבין מסדר משנתן בהזכרת שמותן היה מבין מאליו שאין לך אדם מסדרן אלא כסדר שהן שנויים עכשיו: **ודלמא שאת ותולדתה בהרת ותולדתה.** שמיע ליה והכי נמי קא"ל יאמרו מקרום ולמעלה מסיד ולמעלה ותנא הוא דלא קפיד למיתנא ומיגל כי רוכלא: **משל דרבי עקיבא.** סדר לירופן: **פתוך.** מעורב (ג) הוא נגע בגן אדמדם הכתוב בתורה [ויקרא יג] דמדקאמר שנפלו לתוכו טיפי דם מכלל דבפתוך קאמר: **שבזה ושבזה.** על כרחך על ראשון ושני קאמר שכן לשון משנה והכי קאמר אדמדם שבראשון ושני סימן פתיכת אודם שבהם נכרת במקום אחר כגון טיפת דם בחלב ומראהו לא אדום ולא לבן אלא ביין המזוג וסביבותיו לבן: **אלא שאדמומיתו של שלג עזה.** כלומר לבנה משל סיד ושל סיד דיהה הימנה ומדקתני הכי בסיפא שמעינן לרישא דשבזה ושבזה דקאמר בשלג וסיד קאמר. אלמא סדר משנתו של רבי עקיבא סיד אחר שלג: ואם

(ה) [תוס' דנגעים פ"ה], כתיב משמע לשאת ולספחת ולנטפל עמה ש"מ דרבי לה רחמנא טפילה וטפילה כל שהוא במשמע ובלבד שיהא ממראות נגעים: **ואף ע"ג דמנחתא מינה טובא.** וס"ל לר"ע דלשאת רבי לבהרת לא רבי להא קפחת בשאת הוא דכתיב הלכך שאת הוא דמצטרפא לבהרת דסמוכה לה וכתיב (ג) והיה מלמד שמצטרפין וסיד לשאת ממילא דהא דמיא לה וכן קרום לשאת דספחת בשאת כתיבא ורבי לה תולדה וזו למעלה מזו דר' עקיבא בסיד ושאת ובהרת מיתוקם: **אלא סיד היכל.** כי מפלגת להו בתרתי מיני זו תולדה לזו וזו תולדה לזו: **קשיא.** היאך יצטרף בהרת לסיד ותולדתו (ד) לרבי עקיבא דאית ליה זו למעלה מזו דהא ליכא למימר לרבי עקיבא דכי היכי דאיתרבאי טפילה לשאת ממשמעות איתרבאי טפילה נמי לבהרת מדרשא כדאמר לקמן לרבנן דא"כ זו למעלה מזו דרבי עקיבא היכא איתיה אבות ותולדות הוא דאיכא ואין בהם לירוף אלא לגבוה ממנו שתי מעלות: **והיכא שמעינן ליה לר' עקיבא.** דקפיד אסדר מעלות לגירוף: **יהושע בנו של ר' עקיבא.** הוא יהושע בן קרחה שר' עקיבא קרא היה כדאמרי' בבכורות (דף מח.) חוץ מן הקרא הזה: **מפני מה כו'.** כדמפרש בעי ואזיל יאמרו מקרום כו': **ואם לאו מה יאמרו.** מחזר היה (ה) שמפרש מה הוא שואל: **יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא.** אחר שאין לנו חלוק במראות לובן למעלה מקרום ביצה אלא ד' מראות הללו יאמרו כל מראה לובן שהוא מקרום ולמעלה טמא דקיימא לן (פסחים דף ג.) לעולם יאנה אדם לתלמידו דרך קלה ולמה הזכירו שמותן: **אמר לו לומר לך שמצטרפין זה עם זה.** לכך שנאות ומידרוס לומר לך שבסדר הזה משנתן וכך דרך לירופם. ועדיין אין לנו יודעין באיזה סדר הוא שונה אותן ומתשובות בנו אנו באין ללמוד: **אמר לו ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה.** ומתשובתו אנו למידין סדר משנת אביו: **ואילו מסיד ולמעלה לא קאמר ליה.** יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומסיד ולמעלה טמא ומצטרף. שמע מינה שמיע ליה מיניה כולהו בהדי שאת מצטרפין עליון אחד לשתי תולדות דאי סלקא דעתך משנת אביו בסדר משנתנו תולדה לבהרת סיד ותולדה לשאת קרום ביצה הכי הוה ליה למימר יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרף מסיד ולמעלה טמא ומצטרף ומדהיבינן עליון לסיד בפני עצמו ועליון לקרום בפני עצמו ממילא שמעינן דמצטרפין דקאמרי רבנן כל חד לעליון שלו אמרי והא מסברא ידעינן דעליונו של סיד שלג של(ה) קרום למר דכיון דאין חלוק מראות בלובן מקרום ולמעלה אלא ד' אלו ובקרא תרי כתיבי והכתוב מעיד שבהרת לבנה כדלקמן [ע"ב] והשאת קרובה לה כמשמעה גבוהה ממילא כי יהבת תולדה לזה ותולדה לזה מראה סיד תתן לבהרת ומראה הקרום תתן לשאת שאם באתה ליתן מראה סיד לגמר מפני שהוא קרוב לה למי תתן מראה הקרום הכי הוה ליה למימר ולא הוה ליה למימר יאמרו מקרום ולמעלה טמא ומצטרפין דאי הוה תני הכי לא הוה סלקא דעתך לחלק תולדה לזה ותולדה לזה ומדאותביה הכי ש"מ שמיע ליה שאין תולדה לבהרת אלא עליון אחד לשתי תולדות והלכך על כרחך הוא שאת דרבי ליה רחמנא טפילה וסדר משנתן דקא"ל שנשנית כסדר לירופן הכי קא"ל זו למעלה מזו נשנו שלג והגמר והסיד וקרום ומצטרפין שלג עם הגמר והגמר עם הסיד והקרום דהא ליכא למימר דשמיע ליה מיניה שתיהן תולדה לשתיהן דהא מהיכא תיתי שיהא הקרום מצטרף לשלג לא כסדר מעלות ולא מן המקרא אלא ודאי בהדי שאת הוא דשמיע ליה מיניה דמצטרפין דרחמנא יהבינהו ליה טפילה לשאת ולא לבהרת ולכך השיבו יאמרו מקרום ולמעלה טמא ומצטרפין והכל יודעין דלירוף מראה דאמרי' לדומה(ו) הוא לו דקאמרינן וכל מה שאדם יכול להבין מסדר משנתן בהזכרת שמותן היה מבין מאליו שאין לך אדם מסדרן אלא כסדר שהן שנויים עכשיו: **ודלמא שאת ותולדתה בהרת ותולדתה.** שמיע ליה והכי נמי קא"ל יאמרו מקרום ולמעלה מסיד ולמעלה ותנא הוא דלא קפיד למיתנא ומיגל כי רוכלא: **משל דרבי עקיבא.** סדר לירופן: **פתוך.** מעורב (ג) הוא נגע בגן אדמדם הכתוב בתורה [ויקרא יג] דמדקאמר שנפלו לתוכו טיפי דם מכלל דבפתוך קאמר: **שבזה ושבזה.** על כרחך על ראשון ושני קאמר שכן לשון משנה והכי קאמר אדמדם שבראשון ושני סימן פתיכת אודם שבהם נכרת במקום אחר כגון טיפת דם בחלב ומראהו לא אדום ולא לבן אלא ביין המזוג וסביבותיו לבן: **אלא שאדמומיתו של שלג עזה.** כלומר לבנה משל סיד ושל סיד דיהה הימנה ומדקתני הכי בסיפא שמעינן לרישא דשבזה ושבזה דקאמר בשלג וסיד קאמר. אלמא סדר משנתו של רבי עקיבא סיד אחר שלג: ואם

בג א ב מי' פ"ח מהל' טומאת צרעת הלכה ג סמג עשין רלד ועיין בכ"מ ובהשגות:

כד ג ד מי' שם הל' ד:

רבינו חננאל

ודחינן הא לא קשיא דאע"ג דקרום ביצה מתתאי דסיד כלומר מכהייה מסיד ההיכל. דחמנא אמר ולשאת ולספחת ספחת טפילה לשאת. אלא סיד ההיכל קשיא. אלא מחוורתא מתני' דלא כר' עקיבא. והיכא שמעינן לר' עקיבא דאמר זו למעלה מזו. אילימא כדשאיל ליה בריה מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ד' ולא אמרו מקרום ביצה ולמעלה בלבנות טמא והשיבו אביו לומר שמצטרפין זו עם זו. ואמר לו ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זו עם זו וכו'. ודייקת מדלא אמר ליה מסיד ההיכל ומקרום ביצה ולמעלה ש"מ דשמיע ליה מאבוה דבהדי שאת מצטרפי דבעינן זו למעלה מזו. דלמא לא אמר הכי. אלא שאת ותולדתה דהוא קרום ביצה והוא הדין לבהרת ותולדתה דהוא סיד ההיכל אלא (מדתניא המזוג שבזה ושבזה כיין המזוג במים. אלא של שלג עזה ושל סיד דיהה הימנה ואמר) [מדר"ח דאמר] ר' חנינא משל דר' עקיבא למה הדבר דומה לד' כוסות של חלב אחד נפל לתוכו שתי טיפות דם ואחד נפל לתוכו ד' טיפות דם כו' עד שכולן מראה לבן הן אלא שזו למעלה מזו. ודחינן אימור דשמעת ליה לר' עקיבא זו למעלה מזו בפתוך. פי' במעורב. בחלוק. כלומר בשאינו מעורב מי שמעת ליה הכי. ואפ' בפתוך גופיה מי אית ליה האי סברא. והא תנן בתחלת מסכת נגעים ר' עקיבא אומר אדמדם שבזה ושבזה כיין המזוג במים אלא של שלג עזה ושל סיד דיהה הימנה.

תורה אור השלם

1. ולשאת ולספחת ולבהרת: ויקרא יד נו

הגהות הב"ח

(ה) גמרא ליה והתנן ר' עקיבא: (ג) רש"י ד"ה ואם לאו וכו' היה שיפרש מה הוא שואל: (ד) ד"ה פתוך מעורב והוא: (ד) תוספות ד"ה כל וכו' כשאין ישראל בקי עמו דאם: